

Informació complementària per a la implementació d'ENROL a l'aula

ENROL és una eina didàctica que permet —al professorat de secundària i batxillerat— aprofundir en qüestions i temes vinculats a la cultura i, més concretament, a la cultura tradicional valenciana, de manera que pot ser de gran utilitat en les assignatures de Valencià, Història, Geografia i Ètica.

Per a la seua concepció, L'ETNO, com a museu i espai d'educació no formal que advoca per proporcionar eines per a la construcció de nous coneixements, ha tingut en consideració els continguts curriculars dels dos últims cursos d'educació secundària i batxillerat, al mateix temps que ha plantejat qüestions d'interés que cal tractar en l'adolescència.

A través de l'audiovisual i de dues baralles de cartes, s'aborden temes com el concepte d'identitat, la societat tradicional valenciana (costums, desigualtats socials i de gènere, labors, festivitats...), el territori valencià, els fenòmens migratoris i els processos de desenvolupament socioeconòmic, tecnològic i cultural propis dels segles XIX i XX.

Assumptes d'actualitat com la globalització, la turisticació, la gentrificació, les noves tecnologies, la despoblació de les zones rurals, la desigualtat de gènere o la conducta masculista i el patriarcat es poden analitzar des de l'estudi i el coneixement del passat, contraposant períodes i generant debats oberts sobre els avanços i/o els retrocessos contemporanis. Paradigmes evidents d'això són les possibilitats d'ocupació i el paper exercit per un gènere i l'altre, com també les maneres de viure que hi ha hagut en diverses centúries.

El joc, malgrat que té unes instruccions concretes, ofereix diverses opcions com a eina educativa. Un bon exemple d'això són les cartes-pregunta. Estes, s'han individualitzat i ordenat en diferents categories per si es vol aprofundir en un contingut en funció de l'assignatura o la matèria, de manera que es poden emprar totes les cartes per a fer l'activitat o, per contra, només les relacionades amb la temàtica d'interés.

Oficis	El carrer dels Assaonadors designava l'ofici dels que s'ocupaven de:	Quina activitat duen a terme els abaixadors?	Què era un obrador a principi del segle XX?
Costums i modes de vida	Anomena tres jocs a què jugaven els xiquets de classes humils.	Al voltant del 1900, quina era l'activitat més comuna entre els xiquets de classe humil: treballar o anar a escola?	En quin pis de les finques vivien les persones més pobres al voltant del 1900?
Territori	En quina ciutat d'Alacant hi havia una producció destacada d'espardenyas i sabates?	Quina era l'activitat econòmica més destacada a Gandia?	Quina era l'activitat industrial més destacada a Sagunt?
Història	En quin any es van derrocar les muralles de la ciutat de València?	Quin escriptor valencià famós, autor de novel·les com <i>La barraca</i> o <i>Cañas y barro</i> , va fundar el periòdic <i>El Pueblo</i> ?	Anomena, almenys, dos elements que van contribuir a la modernització de les ciutats a partir de la segona meitat del segle XIX.
Gènere	En quin any van poder votar per primera vegada les dones a Espanya?	Quins llocs no freqüentaven les dones en el segle passat?	

Proposta de desenvolupament de l'activitat

1. Estudieu l'activitat i les possibilitats d'ús que té mitjançant el material habilitat en la pàgina web oficial de L'ETNO: <https://letno.dival.es/ca/pagina/educacio>.
2. Contextualitzeu l'activitat a l'aula amb l'objectiu d'adaptar-la al temari o a l'assignatura corresponent.
3. Expliqueu les regles del joc.
4. Inicieu l'activitat amb la reproducció de l'audiovisual per a afavorir la resolució correcta de les qüestions plantejades.
5. Organitzeu grups de 4 a 8 jugadors.
6. Obriu el tauler, col·loqueu les baralles en els llocs corresponents i inicieu el joc.
7. Finalitzat el joc i reunides, per tant, les quatre targetes de cada personatge, haurà de llegir-se —en veu alta— la informació enunciativa amb l'objectiu que tots coneguen la seua història i que s'establisquen relacions i criteris de valoració i classificació dels personatges (classe social, gènere, l'ocupació, vestimenta...).
8. Dediqueu el final de la sessió a debatre sobre els temes d'interès.
9. I, si es considera convenient, proposeu l'elaboració d'un treball pràctic relacionat amb l'activitat.

Annex 1 – Cartes personatge

	PERSONATGE	DESCRIPCIÓ
1	María Luisa Caruana Sancho de Luna	Adolescent classe alta – Foto Batalla de Flors, xica amb barret, guants i ventall.
2	Úrsula Monfort	Prostituta
3	Carlos Escrivá de Romaní	Adolescent classe alta – Amb vestit
4	Luis Suñer	Polític conservador – Amb bombí i flor en el trau
5	Federico Beltrán Salvá	Adult classe alta – Amb barba fosca
6	Antonio Jordá	Adult classe baixa – Amb vestit i gorra
7	Carmelo Fabregat	Polític socialista – Amb vestit
8	María de las Mercedes Sancho de Luna	Adulta classe alta – Dona en actitud pensativa
9	Concha Segura	Sindicalista
10	Paco Donat	Jove classe baixa – Amb tirants, camisa i les cames plegades
11	Amparo Ferrer	Adulta classe baixa – Asseguda, amb màquina de cosir
12	Elenita Pla	Dona avançada – Amb pantalons, cabells curts i cigarret
13	Pilar García	Criada – Amb uniforme negre, davantal i còfia blancs
14	María de la Soledad Almenar	Anciana classe alta – Asseguda amb una creu al coll
15	Julia Campos	Cupletista – Amb mantó
16	Carmencita Lleó	Nena classe alta – Vestida de comunió
17	Miquel Reig	Nen classe baixa

Annex 2 – Cartes pregunta

	Pregunta	Resposta
1	Què és l'etnologia?	L'etnologia estudia la manera de comportar-nos, i el conjunt de les pràctiques socials que generen les diferents cultures
2	Quin és el títol complet de l'exposició?	«La ciutat viscuda. Ciutats valencianes en trànsit, 1800-1940»
3	Anomena tres jocs a què jugaven els xiquets de classes humils	Sambori, marro, trompa, cartes, io-io, cromos...
4	Quina peça reflectix l'opressió a la qual estava sotmesa la dona?	La cotilla
5	Quina peça reflectix les noves idees d'independència i alliberament de la dona?	Vestida de xarleston
6	En quin any es van derrocar les muralles de la ciutat de València?	1865
7	Quin escriptor valencià famós, autor de novel·les com <i>La barraca</i> o <i>Cañas y barro</i> , va fundar el periòdic <i>El Pueblo</i> ?	Vicent Blasco Ibáñez
8	Definix en una frase què és una taula, des del punt de vista de l'etnologia	La taula presidix la vida domèstica. En ella es pasta el pa, es repassa la roba, es calculen els diners per a acabar la setmana o s'ensenyen a llegir els fills. En les famílies acomodades centra l'escenificació de l'èxit social i econòmic. Al seu voltant es concerten matrimonis i s'acorden negocis
9	Com es diu el calaix en el qual pots trobar una foto eròtica de principis de segle XX?	L'adolescència
10	De quin color vestien les nòvies fins a principis de 1900?	Els vestits de noces eren negres
11	En quin riu de la ciutat de València estan llavant la roba les bugaderes?	Riu Túria
12	En quin pis de les finques vivien les persones més pobres al voltant del 1900?	En l'últim
13	Quina era l'activitat industrial més destacada a Sagunt?	La siderúrgia
14	Quina era l'activitat econòmica més destacada a Gandia?	Actividad portuària
15	En quina ciutat d'Alacant hi havia una producció destacada d'espardenyes i sabates?	Elx
16	A quin sector econòmic pertanyien els obradors?	Al sector tèxtil
17	El carrer dels Assaonadors designava l'ofici dels que s'ocupaven de	Adobar les pells llevant-los el pèl
18	Caracteritza el treball industrial nomenant almenys dos aspectes d'aquest	La font d'energia és el vapor, l'aigua, l'electricitat. Automatització i mecanització La concentració d'espais fabrils
19	En la secció <i>El treball industrial</i> es troba una màquina de:	Màquina de calcular
20	Segons el cartell que es troba en la vitrina «Agrupar-se per a conviure» contra qui va jugar el València FC el dia 15 d'abril de 1929?	Selecció de l'esquadra anglesa
21	Quin és l'ofici comú de tots els personatges retratats en la sala en la qual ens trobem?	Actors/actrius

22	Assenyala quina d'aquestes ciutats no es troba representada en l'exposició:	Benidorm
23	Al voltant del 1900, quina era l'activitat més comuna entre els xiquets de classe humil: treballar o anar a escola?	Treballar
24	D'acord amb aquestes dades d'analfabetisme, creus que l'educació era obligatòria per als xiquets? Alacant...78,33 % Castelló.....79,36 % València...74,18 %	No
25	En quin any van poder votar per primera vegada les dones a Espanya?	Període de la Segona República (1933)
26	Anomena, almenys, dos elements que van contribuir a la modernització de les ciutats a partir de la segona meitat del segle XIX.	Enllumenat públic de gas, derrocament de les muralles, construcció del clavegueram, construcció de cementiris als afores de les ciutats, construcció de la xarxa d'aigua corrent...
27	A què es dedicava l'edifici de La Beneficència en els segles XIX i XX?	Acolliment de xiquets orfes, hospici i caritat
28	Quina força de la naturalesa s'utilitzava per a fer girar una sénia en època preindustrial?	L'aigua
29	Quins dos periòdics exhibits en l'exposició són els més llegits hui en dia a València?	<i>Las Provincias</i> i <i>Levante-El Mercantil Valenciano</i>
30	Nomena almenys tres característiques amb les quals es podria descriure una actriu del principi de 1900	Independent, altiva, desafiadora, fuma, pantalons, cabells curts, treballa fora de casa...
31	Quina activitat duen a terme els abaixadors?	Preparen els brins per a fer el fil
32	Què era un obrador al principi del segle XX?	Un taller artesà
33	Quines eren les activitats principals que es feien en un casino a les ciutats valencianes del principi del segle XX?	Reunions, jocs de taula, beure licors, llegir el periòdic...
34	Quins llocs no freqüentaven les dones el segle passat?	Casino i banc